ВІСНИК науки та освіти
серії: філологія, культура і мистецтво, педагогіка, історія та археологія, соціологія
ISSN 2786-6165 (ONLINE) №11(29)2024
Bulletin of Science and Education

УДК 81-112+94(3/9)+62-93

https://doi.org/10.52058/2786-6165-2024-11(29)-647-658

Сушкевич Ольга Валентинівна кандидат філологічних наук, доцент, Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини, м. Умань, тел.: (097) 577-67-32, https://orcid.org/0000-0002-7878-949X

НА ЗЛАМІ СТЕРЕОТИПІВ: МОВНІ ІДЕНТИЧНОСТІ ПРО ПЕРШИЙ РІК ПОВНОМАСШТАБНОЇ ВІЙНИ В УКРАЇНІ

Анотація. У статті розглядається, як війна, що триває в Україні, змінила окремі аспекти світобачення російськомовних ідентичностей як всередині Росії, так і серед діаспори в Європі та Британії протягом першого року військового конфлікту. Метою дослідження є вивчення змін ментальних стереотипів представників цієї кагорти у литовському сегменті «Фейсбук» у відповідь на військове протистояння.

У дослідженні проаналізовано 100 постів із соціальної мережі із супровідними коментарями, зібраними з 2022 по 2023 рік, а також 10 інтерв'ю з російськомовними ідентичностями з різних країн. Дослідження використовує кількісні та якісні методи, зокрема контент-аналіз, прагматичний дискурс-аналіз та історичну критику, щоб проаналізувати окремі аспекти світобачення ідентичностей та сприйняття війни.

У статті описується різноманітна термінологія, що використовується для опису війни, відзначається тенденція серед деяких дослідників уникати прямих посилань на термін «війна». На противагу цьому, багато російськомовних використовують пряму номінацію для опису конфлікту у своїх постах, що свідчить про чітке сприйняття України як об'єкта нападу. Світобачення досліджуваних мовців суттєво різниться: часто конфлікт розглядається у ширшому геополітичному контексті, вбачаючи в ньому частину історичної боротьби проти Заходу, або ж як порушення прав людини та злочин проти гуманізму та цивілізованого світу. Окрім цього, інтерв'ю демонструють різко полярні погляди на війну серед російськомовних ідентичностей. Деякі з них розглядають її як імперіалістичну агресію проти України. На противагу цьому, інші дотримуються наративу віктимізації та виправдання дій Росії. Така полярність поглядів призводить до розриву комунікації між російськомовними як у соцмережах, так і у реальному житті.

Війна спричинила значну міграцію з Росії до Європи, причому багато респондентів вказують на бажання втекти від політичного клімату в Росії.

Спогади про перші дні конфлікту підкреслюють відчуття розчарування в наративах російського уряду та гнітючу атмосферу в самій Росії.

Конфлікт каталізував переоцінку архаїчних стереотипів щодо Росії та України. Імідж Росії, яка спочатку розглядалася як домінуюча сила, знизився через її військові невдачі протягом першого року військової кампанії. Тим часом, стійкість України завоювала визнання. У цьому ключі у статті розглядається, як відбуваються процеси стереотипізації та рестереотипізації.

Автор доходить висновку, що війна спричинила значне переосмислення базових уявлень про війну у російськомовних, вплинувши на їхнє розуміння конфлікту та його наслідків. Руйнування та переформатування стереотипів триває, виявляючи глибші психологічні та суспільні зміни, спричинені війною. Уявлення про Росію як про жертву і рятівника також ставиться під сумнів, що підкреслює зміни у самосприйнятті російськомовних.

Ключові слова: повномасштабна війна в Україні, російськомовні ідентичності, стереотип.

Sushkevych Olha Valentinivna PhD in Linguistics, Associate professor, Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical University, Uman, tel.: (097) 577-67-32, https://orcid.org/0000-0002-7878-949X

BREAKING STEREOTYPES: LANGUAGE IDENTITIES ABOUT THE FIRST YEAR OF THE FULL-SCALE WAR IN UKRAINE

Abstract. The article examines how the ongoing war in Ukraine has reshaped the perceptions and identities of Russian-speaking individuals both within Russia and among the diaspora in Europe and Britain during the first year of the military conflict. It aims to explore the impact of mental stereotypes and behavioural shifts in response to the conflict.

The study analyses 100 social media posts with accompanying comments collected from 2022 to 2023, alongside 10 interviews with Russian-speaking individuals from various countries. The research employs quantitative and qualitative methods, including content analysis, pragmatic discourse analysis, and historical criticism, to understand the nuances of identity and perception of the war.

The article discusses the varied terminology used to describe the conflict, noting a tendency among some researchers to avoid direct references to "war." In contrast, many Russian speakers use explicit language to describe the conflict, indicating a clear perception of Ukraine as a target. The narrative differs

significantly among those in Russia, who often frame the conflict in broader geopolitical terms, seeing it as part of a historical struggle against the West.

The interviews reveal starkly polarized views among Russian speakers regarding the war, with some framing it as imperialistic aggression against Ukraine. In contrast, others adopt narratives of victimization and justification of Russian actions. This division has led to a breakdown in communication and heightened tensions within the Russian-speaking community.

The war has prompted significant migration from Russia to Europe, with many respondents citing a desire to escape the political climate in Russia. Memories of the early days of the conflict underscore a sense of disillusionment with the Russian government's narratives and the oppressive atmosphere in Russia.

The conflict has catalyzed a re-evaluation of longstanding stereotypes about Russia and Ukraine. Initially viewed as a dominant power, Russia's image has diminished due to its military failures during the first year of the military campaign. Meanwhile, Ukraine's resilience has garnered newfound respect. The article discusses how stereotypes can be manipulated and how real-world events can disrupt these narratives.

The article concludes that the war has triggered a significant reconsideration of identities among Russian speakers, affecting their understanding of the conflict and its implications. Breaking and reshaping stereotypes is ongoing, revealing more profound psychological and societal changes prompted by the war. The notion of Russia as a victim and rescuer is also questioned, highlighting a shift in the self-perception of Russian speakers.

Keywords: full-scale war in Ukraine, Russain-speaking identities, stereotypes, reconsideration, re-stereotyping.

Постановка проблеми. Із розгортанням повномасштабної війни в Україні у лютому 2022 року питання бачення та розуміння російськомовними ідентичностями війни в Україні, а також того, як вона вплинула на їхнє життя, стало актуальною та тригерною темою у литовському секторі соціальної мережі Фейсбук, де російськомовні користувачі становлять від 5 до 95% окремих тематичних груп. Означуючи трагічний етап для українського народу, війна також стала переломним моментом для російськомовних, як для тих, хто живе в РФ, так і тих, хто емігрував за кордон.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Питання акультурації, асиміляції та адаптації імігрантів, у тому числі з або до країн Балтії, розглядається багатьма вченими (S. Ryazantsev (2015); S. Riazantsev, E. Pismennaya, A. Lukyanets (2018); E. Yakobov, T. Jurcik,

I. Solopieieva-Jurcikova; N. Elias, M. Shoren-Zeltser (2006); A. Cheskin (2013); A. Sedysheva (2018), A. Vinokurov, E. J. Trickett, D. Birman(2017); A. Smoliarova, S. S. Bodrunova (2021), тощо). У свою чергу, значна увага науковців приділяється проблемам видів мовних ідентичностей та тим процесам, які вони зазнають під час зіткнення з іншою культурою, державою, різними тригерами і як ці фактори впливають на їх самоідентифікацію, зокрема російськомовних ідентичностей (O. Yalovenko (2021, 2022); T. Bilianina (2019); O. Shostak (2020), M. Tlostanova (2010, 2011), K. Smyth (2019), N. Bidasiuk (2017), A. Briseno (2017), M.K. Gorshkov, I.O. Tyurina (2018); V.I. Pantin (2008), тощо).

Мета статті – виявлення та аналіз ментальних стереотипів та їх переосмислення російськомовними ідентичностями під час першого року повномасштабної війни в Україні. Дослідження виявляє бачення війни як безперервного і систематичного протистояння російського імперіалізму з українськими, європейськими, американськими та загальнолюдськими цінностями.

Матеріал дослідження складається зі 100 релевантних дописів, коментарів користувачів і реакцій (зібраних між 2022 і 2023 роками), а також 10 інтерв’ю з російськомовними активними акторами соціальних мереж у литовському сегменті Facebook. Респонденти віком від 35 до 69 років станом на грудень 2022 року живуть у різних країнах (РФ, Литва, Велика Британія, Франція), належать до різних етнокультурних, релігійних та соціальних груп і ідентифікують себе як транснаціональні, множинні перехрещені ідентичності, висловлюють різні комунікативні прагматичні позиції щодо війни в Україні. Інтерв'ю відбулися у грудні 2022 року.

Методи: кількісний і якісний контент-аналіз (для вивчення сутності дописів і коментарів як гіпертексту); прагматичний дискурс-аналіз (для визначення намірів, мотивів і прагматичних цілей мовців); дискурсивний психологічний метод (для зосередження уваги на досягненнях онлайн-дискусій); історична критика (для аналізу історичних стереотипів у ширшому контексті); текстовий аналіз разом із візуальним аналізом.

Виклад основного матеріалу. Дати визначення збройному конфлікту між РФ Україною спочатку було складним питанням. Ця ситуація трактувалася неоднозначно в залежності від того, хто та як її розглядав. Деякі дослідники поза межами України намагалися уникати прямої номінації «війна», використовуючи евфемічне формулювання «криза в Україні», «повернення холодної війни» або «конфлікт» [1; 3; 5]. Такі тенденції можна пояснити як політичними, так і соціальними причинами. Інші ж називали речі своїми іменами, використовуючи термін «війна Росії проти України» [6; 7; 8].

97% Російськомовних респондентів нашого дослідження використовують термін «війна в/на Україні», не погоджуючись з офіційною назвою РФ «спеціальна військова операція». Варто зазначити, що використання прийменника «на» щодо України свідчить про сприйняття її як об'єкта атаки. У 87% випадків вживається саме цей прийменник. Тому можна зробити висновок, що російськомовні ідентичності підсвідомо або свідомо ідентифікують Україну як країну для здійснення агресії, що закріпилося у мовленнєвих формулах такого плану [2].

З іншого боку, прослідковуються відмінності, як війна в Україні сприймається респондентами інтерв'ю, що проживають на території РФ (наприклад, «війна з НАТО», «Третя світова війна», «війна з бандерівцями», «війна з нацистською Україною та фашизмом»). Цей аспект можна проілюструвати на прикладі інтерв'ю з **Олександром Бобилєвим, 69 років**, який станом на 2022 рік проживав в РФ, але був активним учасником литовських соціальних груп у Фейсбук[4]:

Олександр Бобильов: *<…> це конфлікт не з Україною, це конфлікт знову, як це вже неодноразово було в історії Росії з об'єднаною Європою. Ну, тепер ще й Америка з Канадою туди ж, із західним світом так званим.*

Інтерв'ер: *А чому тоді, якщо це конфлікт із західним світом, Росія не вступила в конфлікт із безпосереднім членом Євросоюзу чи НАТО, а все-таки з Україною?*

Олександр Бобильов: *Ну, напевно, саме таким був сценарій насамперед Заходу. Це пробний камінь. Україна – це пробний камінь. А попереду, я вважаю, буде військовий конфлікт із НАТО.*

Відмінне бачення війни висловлюють мігранти з пострадянських країн (здебільшого Росії) до Європи. Збройний конфлікт сприймається як «напад» і «агресія» проти незалежної країни, України (78%). Наприклад, **Євген Тітов, 46 років**, коментує цей аспект розуміння війни: *«Ну, звичайно, це агресія проти суверенної держави, повне порушення міжнародних законів. Взагалі, це повне порушення законів людяності».*

Такі полярні погляди на суть війни в Україні призводять до соціальних розколів і протистоянь серед російськомовних у групах Фейсбук, що призводить або до повної відсутності комунікації через надзвичайно різні ціннісні орієнтації або ж до конфліктів. Аналіз матеріалу дослідження показав, що проросійських активістів соціальних мереж, прихильники проєвропейської позиції вважають «п'ятою колоною», «путіністами», «корисними ідіотами», «засланими козачками», «тими, хто ностальгує за радянським пломбіром», «агентами ФСБ», «пропагандистами». З іншого

[4] Тут і далі – преклад з російської здійснено автором статті.

боку, проросійські активісти ідентифікують проєвропейців як «представників "цивілізованого світу"», «фашистів» і «нацистів».

Варто зазначити, що всі респонденти визначають початок війни не лютим 2022 року, а ідентифікують його з атакою Росії на Україну у 2014 році. Ця подія кардинально вплинула на їхнє життя, ставши причиною того, що 70% з них емігрували з Російської Федерації до Європи, зокрема до Литви. Респонденти вказали такі причини своїх рішень: небажання брати участь у кривавих справах Кремля; відсутність демократії, лояльності, свобод і гідних умов життя в Росії; відсутність майбутнього для них і їхніх дітей у цій країні. **Респондентка X, 56 років** (станом на 2022 рік), ділиться своїми спогадами про ті дні: *«Ну, звісно, це агресію щодо суверенної держави повне порушення міжнародних законів. Загалом повне порушення законів людяності».*

Разом з тим, двоє респондентів поділилися своїми роздумами про війну в Україні як кричущий випадок безперервних імперіалістичних нападів на сусідні країни, які Росія практикувала протягом більше п'яти століть. Вони також вказують на численні збройні конфлікти, ініційовані РФ на територіях пострадянських країн після розпаду СРСР (наприклад, Молдови, Грузії тощо). Таким чином, війна в Україні сприймається як продовження всіх тих попередніх кампаній з окупації пострадянських країн. Одна з респонденток наводить свої спогади про перші дні війни у 2014 році: *«Ця Москва стала непридатною для життя. За два чи три дні саме після окупації Криму. <…> і ви прокидаєтеся, а там у всіх зіниці вертикальні, всіх за ніч щось покусало. І всі кажуть тобі: «Ну ти чув? Хохли, Крим наш! Не здаємо, своїх не здаємо!»».*

Респондент X: *«<…> я пропустила Абхазію. Я пропустила війну у Грузії <…>. Але тоді для мене цього не існувало. І потім, вже коли мені стали показувати: «Ну, дивись, це ж ланки одного ланцюга!» Ну, справді, так».*

Інші двоє респондентів поділилися своїми спогадами про початок війни у 2014 році як про постановочну подію, зняту за сценарієм, розробленим і створеним кремлівською пропагандою. Це створило певну паралельну реальність, яка не мала нічого спільного з тим, що відбувалося в Криму, Донецьку чи Луганську на той час насправді. Наприклад, за словами **Іллі Гончарова, 36 років** (мігранта з Литви до Великої Британії), це був російський фейк, що Крим окупували без жодного пострілу. **Анастасія Кириленко, 38 років** (російська журналістка, мігрантка до Франції), стала свідком подій у Донецьку в лютому 2014 року до прибуття російських військ ФСБ: *«Тоді жоден із мешканців не очікував війни. Там, серед загиблих із Небесної сотні, були ті, хто з Донецька, Краматорська. І*

був Євромайдан (у Донецьку) <…>. Але кожна десята людина якось абстрактно говорила: «Нам треба бути з Росією». Але все ж ніхто не підозрював, що станеться. І Росія все це підпалила, це все російське телебачення. Я бачила наживо, як вони створювали фейк. Ну, вони знімали крупним планом людей, які явно були з бригадиром. Тобто їм платили за це <…>».

Руйнування стереотипів. Формування стереотипу — це когнітивний процес, який не завжди прямо корелює з об'єктивною реальністю та її умовами [9:105-106]. Це означає, що стереотипи існують у свідомості людей, поки реальність не надає яскравих фактів або подій, які суперечать стереотипним уявленням і змушують людей переглядати свої переконання.

У свою чергу, стереотипи є абстрактними, однобічними та легко засвоюваними уявленнями, це певний маніпулятивний інструмент керування певною аудиторією. Саме тому вони стали специфічними інструментами, використаними в російсько-українській війні в аспекті психоінформаційної боротьби між сторонами. Війна в Україні як значущий тривалий військовий, політичний, економічний та історичний процес запустила переосмислення уявлень як усередині країн, так і за їх межами. Але зі зміною умов змінюються й ідеї. Слід зазначити, що процес соціального переосмислення є постійним у житті, і драматичні події, такі як війни, його каталізують. Така трансформація неминуча, коли погляди та стереотипи людей стикаються з реальністю та перевіряються на практиці.

З іншого боку, руйнування стереотипів мало каскадний ефект та виявляло слабкі місця ворога. Ще одним чинником, який вплинув на переосмислення подій і сторін конфлікту, стало те, що певні російськомовні ідентичності мігрували до іншої країни з початком війни. Люди опинилися в нових умовах, які вплинули на їхні погляди та систему цінностей у процесі адаптації. Ще одним чинником став прямий або непрямий контакт зі сторонами конфлікту – Росією, Україною та їхніми союзниками.

Домінуючими стереотипами, які зазнали переосмислення, є статуси Росії та України. За згадками 60% респондентів, до війни Україна не сприймалася повністю як незалежна держава, а радше як «частина» Росії. Остання вважалася могутнім, сильним і надійним партнером на міжнародній арені. З розвитком подій на полях битв, які можна було спостерігати онлайн в режимі реального часу, образи обох країн швидко змінювалися. Зокрема, стереотипний образ російської армії як другої в світі розвіявся через недбало сплановану, забезпечену й підтримувану так звану «спеціальну військову операцію». Образ України як бійця та оборонця, який зміг протистояти та об'єднати 52 країни світу проти російської військової агресії та злочинів, різко зріс. Така переоцінка відбувалася

поступово в свідомості людей. **Респондент Євген Тітов, 46 років**, російський журналіст, який емігрував до Литви після своїх публікацій про Кримський міст, поділився своїми роздумами про переоцінку, яка відбулася з війною: *«<…> ця війна мала позитивний ефект у тому, що міфи були розвінчані. Тобто Росія вважалася ключовим гравцем у регіоні, а Україна все ще вважалася якоюсь державою, що залежить від Росії. Але ця війна показала, що Росія в багатьох аспектах неспроможна як держава, виявилося, що її армія неспроможна, і система управління неспроможна. І навпаки, вона показала, що Україна є справжньою державою, тому що її система управління вистояла, її армія вистояла. <…> розуміння країн повністю змінилося. Виявилося, що все було не так, як здавалося, що Росія виявилася банкрутом, а Україна – спроможною як держава. Це певний позитивний ефект, хоча, звичайно, це жахлива трагедія».*

Ще один стереотип допомагає підійти до розуміння причин війни. Це ключове стереотипне переконання, яке панує в РФ – діалектичний статус «жертви» та «рятівника». Суть полягає в тому, що ідея постійної екзистенційної загрози є фундаментальною проблемою небезпеки, яку Росія регулярно передає через соціальні мережі та російське телебачення (новини, програми, такі як «60 минут», «Время покажет» тощо). Цей тип загрози сприймається як такий, що походить від європейських країн та їхніх цінностей, а також від Північної Америки загалом і відповідних міжнародних організацій, таких як НАТО. З іншого боку, Україна та українці розглядаються як основні носії цієї загрози через проєвропейську політику країни та «русофобські» ідеї, які обернено вербалізуються в номінаціях «нацисти» та «фашисти», фактично, на позначення тих, хто любить Україну і ототожнює себе з нею. Це означає, що базова національна приналежність і любов до своєї країни – України – сприймаються в їхніх крайніх формах — як нацизм і фашизм. Відповідно, Росія відображає своє уявлення про себе як жертву нацизму та фашизму, що ґрунтується на історичних страхах, пов'язаних із Другою світовою війною, хоча вона не торкнулася Росії у тій мірі, як України в ті часи (варто зазначити, що сучасні території Росії в незначній мірі і значно пізніше були залучені у війну, а основний удар прийняла на себе Україна). Цей психологічний аспект добре працює для кремлівської пропаганди, яка експлуатує пам'ять, страхи та страждання російськомовних, намагаючись розширити їх за межі країни. Цей стереотип і його переосмислення стали тригерною темою для обговорень у соціальних мережах (зокрема, в литовському сегменті Facebook).

Цей статус «жертви», широко популяризований і використаний у РФ, створив статус «рятівника», маючи на увазі Росію, російський народ і так званий «російський світ», які протистоять і борються з загрозливими європейськими та американськими ворогами на полях битв в Україні. Таким чином, з одного боку, це створює ілюзію, що російська армія визволяє Україну від нацизму, фашизму, європейського та американського впливу. З іншого боку, це створює ще одну ілюзію про захист Російської Федерації від цих загроз і розширення НАТО на Схід.

Ці особливості «російського світу» вписуються в Драматичний трикутник С. Карпмана, який представляє такі драматичні стосунки (1968) [4].

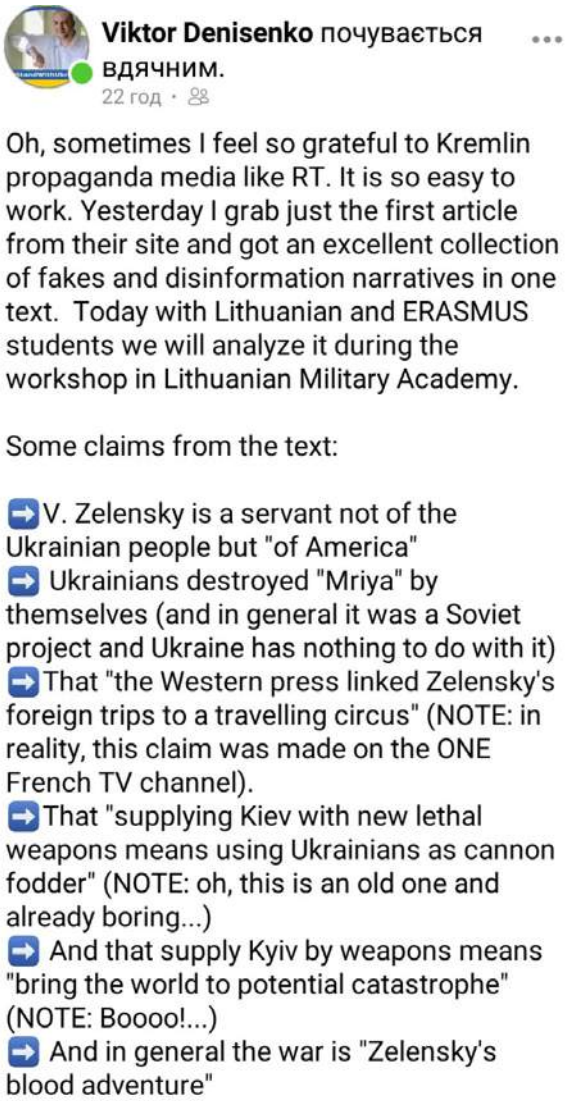
Схема 1. Драматичний трикутник С. Карпмана

Респондентка під псевдонімом **Анна, 58 років**, розкриває свої уявлення про таку взаємодію російськомовних під впливом кремлівської пропаганди та моделі «російського світу» з внутрішнім «Я» та іншими так: *«По-перше, ми повинні перестати вважати себе страждальцями, праведниками і подарунком. <...> Перестаньте відчувати себе подарунком у маленькому провінційному світі, в якійсь незрозумілій Малій Європі. Ви не*

уявляєте, як це було смішно, коли ви розумієте, що у вас імперське мислення, і тут у вас імперське мислення, і тут у вас імперське мислення».

Стереотипізацію та рестереотипізацію цих фундаментальних переконань можна знайти в одному з дописів у Facebook **Віктора Денисенка**, російськомовного литовського дослідника з Вільнюса:

Viktor Denisenko почувається вдячним.
22 год ·

Oh, sometimes I feel so grateful to Kremlin propaganda media like RT. It is so easy to work. Yesterday I grab just the first article from their site and got an excellent collection of fakes and disinformation narratives in one text. Today with Lithuanian and ERASMUS students we will analyze it during the workshop in Lithuanian Military Academy.

Some claims from the text:

➡️V. Zelensky is a servant not of the Ukrainian people but "of America"
➡️ Ukrainians destroyed "Mriya" by themselves (and in general it was a Soviet project and Ukraine has nothing to do with it)
➡️That "the Western press linked Zelensky's foreign trips to a travelling circus" (NOTE: in reality, this claim was made on the ONE French TV channel).
➡️That "supplying Kiev with new lethal weapons means using Ukrainians as cannon fodder" (NOTE: oh, this is an old one and already boring...)
➡️ And that supply Kyiv by weapons means "bring the world to potential catastrophe" (NOTE: Boooo!...)
➡️ And in general the war is "Zelensky's blood adventure"

Таким чином, війна в Україні стала основоположним чинником руйнування деяких принципових стереотипів «російського світу», розуміння причин війни та її учасників. Основні стереотипні уявлення про могутню, сильну державу Росію виявилися нежиттєздатними у перший рік повномасштабної війни і мали небагато спільного з реальністю. З іншого боку, переглядається і статус України. Крім того, домінуюче у Росії уявлення про жертву і рятівника також виявляється нереалістичним.

Висновки. Повномасштабна російсько-українська війна започаткувала драматичні процеси перегляду та переосмислення стереотипів серед російськомовних, залучених до військового протистояння, та поза ним. Це починається з різних варіантів визначення та розуміння цієї військової, політичної, соціальної та економічної боротьби (балансування між «війною» та «конфліктом») та її наслідками для людей. Інший аспект таких процесів – руйнування стереотипів, пов'язаних із фундаментальними уявленнями про сторони конфлікту та їх статуси. Крім того, стереотипізація та рестереотипізація допомагають зрозуміти одну з причин війни через російську модель самоідентифікації як «жертви-рятівника».

Література:

1. Black, J. L., Johns, M. The return of the cold war: Ukraine, the West and Russia. Routledge, 2016. p. 289

2. Elena Shmelyova. Preposition to rule Ukraine. *Elements*. 2023. URL://elementy/nauchnopopulyarnaya_biblioteka/434892/Predlog_dlya_upravleniya_Ukrainoy (date of reference: 25.06.23)

3. Fedorenko V., Fedorenko M. Russia's Military Invasion of Ukraine in 2022: Aim, Reasons, and Implications. *Krytyka Prawa. Niezależne studia nad prawem*.14.1, 2022. Pp.7-42.

4. Karpman S. Fairy tales and script drama analysis. *Transactional analysis bulletin.* 7.26, 1968. Pp. 39-43.

5. McFaul M., Sestanovich S. Faulty Powers: Who Started the Ukraine Crisis?', 2014 URL: http://www.foreignaffairs.com/articles/142260/michael-mcfaul-stephen-sestanovich-john-j-mearsheimer/faulty-powers (date of reference 25.06.23)

6. Nien-Chung Chang-Liao. The limits of strategic partnerships: Implications for China's role in the Russia-Ukraine war. *Contemporary Security Policy*. 44:2, 2023. Pp. 226-247.

7. Mohammad Eslami. Iran's Drone Supply to Russia and Changing Dynamics of the Ukraine War. *Journal for Peace and Nuclear Disarmament.* 5:2, 2022. Pp. 507-518.

8. Sasse G., Lackner A. War and identity: the case of the Donbas in Ukraine. *Post-Soviet Affairs*, 2018. Т. 34. №. 2-3. Pp. 139-157.

9. Tkachuk T. I. Realia types and strategies of their translation in frames of cultural translation. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Сер.: Філологія, 2017. № 30. Том 2. С. 105–107.

Література:

1. Black, J. L., Johns, M. The return of the cold war: Ukraine, the West and Russia. Routledge, 2016. p. 289

2. Elena Shmelyova. Preposition to rule Ukraine. *Elements*. 2023. URL://elementy/nauchnopopulyarnaya_biblioteka/434892/Predlog_dlya_upravleniya_Ukrainoy (date of reference: 25.06.23)

3. Fedorenko V., Fedorenko M. Russia's Military Invasion of Ukraine in 2022: Aim, Reasons, and Implications. *Krytyka Prawa. Niezależne studia nad prawem*.14.1, 2022. Pp.7-42.

4. Karpman S. Fairy tales and script drama analysis. *Transactional analysis bulletin.* 7.26, 1968. Pp. 39-43.

5. McFaul M., Sestanovich S. Faulty Powers: Who Started the Ukraine Crisis?', 2014 URL: http://www.foreignaffairs.com/articles/142260/michael-mcfaul-stephen-sestanovich-john-j-mearsheimer/faulty-powers (date of reference 25.06.23)

6. Nien-Chung Chang-Liao. The limits of strategic partnerships: Implications for China's role in the Russia-Ukraine war. *Contemporary Security Policy*. 44:2, 2023. Pp. 226-247.

7. Mohammad Eslami. Iran's Drone Supply to Russia and Changing Dynamics of the Ukraine War. *Journal for Peace and Nuclear Disarmament.* 5:2, 2022. Pp. 507-518.

8. Sasse G., Lackner A. War and identity: the case of the Donbas in Ukraine. *Post-Soviet Affairs*, 2018. Т. 34. №. 2-3. Pp. 139-157.

9. Tkachuk T. I. Realia types and strategies of their translation in frames of cultural translation. *Scientific Bulletin of the International Humanitarian University. Ser.: Philology, 2017. No. 30. Vol. 2. Pp. 105–107.*